

[Startsidan för www.regeringen.se](http://www.regeringen.se)

- [Hoppa till sidinnehållet](#)
- [Hoppa till sidmenyn](#)
- [Anpassa webbplatsen](#)
- [Lyssna](#)
- [Press](#)
- [Avancerat sök](#)

Sök

- [Regeringen och Regeringskansliet](#)
- [Publikationer](#)
- [Så styrs Sverige](#)

Här är du:

- [Startsida](#)
- [Statsministern och statsråden](#)
- [Eskil Erlandsson](#)

[Hoppa över menyn](#) Eskil Erlandsson

- [Ansvarsområden](#)
- [Biografi](#)
- [Pressmeddelanden](#)
- [Tal](#)
- [Artiklar](#)
- [Kalendarium](#)
- [Statssekreterare](#)

Tal Naturskyddsföreningen, Uppsala 4 juni 2007
Eskil Erlandsson, Jordbruksminister

Tal vid konferensen "Can the market work for nature" på Wiks slott

Det talade ordet gäller!

Kära Vänner,

Jag har nu varit jordbruksminister i drygt sju månader. Väldigt ofta under den relativt korta tiden har jag slagits av vilket fantastiskt spännande jobb jag har. Att varje dag få jobba med frågor som berör så många människor är få förunnat. Visserligen är det inte så många i Sverige som jobbar med jordbruk idag, men alla äter vi mat varje dag och många av oss har glädje av de natur- och kulturvärden eller rekreationsmöjligheter som det svenska odlingslandskapet erbjuder. För de flesta av oss är det viktigt hur maten vi äter är producerad, att djuren på gårdarna har det bra och att både växtodling och

djurhållning sker på ett miljömässigt sunt sätt.

Ett av de stora privilegierna i mitt arbete är att jag får träffa så många engagerade människor. Oavsett vilken fråga det gäller blir jag glad och känner mig optimistisk när jag ser att det finns människor som engagerar sig och som tror på framtiden. Därför är det väldigt roligt att kunna vara här och träffa er alla idag, även om jag tyvärr bara kan vara här en kort stund. De frågor som ni skall diskutera under konferensdagarna här på Wiks slott ser jag som verkliga framtidsfrågor.

Jordbruket i Europa förvaltar väldiga naturresurser. Det är ett stort ansvar. Ett ansvar att bruka de resurserna på ett sådant sätt att nästa generation kan ha samma frihet och möjligheter som vi. Jordbrukare, konsumenter och beslutsfattare på olika nivåer måste axla det ansvaret tillsammans.

Grundläggande för min syn på dessa frågor är min övertygelse att vi aldrig kan skapa en viss utveckling genom politiska beslut. Vi kan undanröja hinder, stimulera och understödja, men utvecklingen som sådan måste ta sin början i människors vilja och förmåga till förändring.

Vi lever i en globaliserad värld där varor och tjänster från alla världens hörn möts på den globala arenan. Det ger oss fantastiska möjligheter, både för våra livsmedelsproducenter som kan finna helt nya köpare på helt nya marknader, men också för oss konsumenter som kan få del av ett fantastiskt utbud av spännande produkter från hela världen. När jag går till min butik hemma i Ljungby kan jag välja mellan småländska kroppkakor, kebab, taco eller tandorii till middag. Människor från andra länder som bor här i Sverige kan finna mat som de känner igen från sina tidigare länder. Det kan vara mycket viktiga val för människor på grund av religion, tradition eller för att man helt enkelt tycker bättre om annan mat än den traditionellt svenska. Samtidigt har vi andra fått en helt nya kulinariska upplevelser och lärt känna nya mattraditioner. Precis som vi har fått ny mat till Sverige har globaliseringen även sett till att vi fått möjlighet att exportera kroppkakor, lingonsylt och ostkaka till andra delar av världen.

En globaliserad värld ger oss ökad valfrihet, men en uthållig utveckling i en globaliserad värld ställer krav på medvetna konsumenter och ansvarsfulla producenter. Vi alla; konsumenter, producenter, företag, samhällsmedborgare och inte minst politiker, har ett ansvar att se till att denna globaliserade värld tar hänsyn och beaktar de miljömässiga effekterna av handeln, att djur till nytta för vår konsumtion behandlas väl, att människor i alla led i kedjan från jord till bord kan leva på sin lön och arbeta under drägliga förhållanden, och att mänskliga rättigheter upprätthålls.

Marknaden det är du och jag. Varje dag gör vi alla tusentals val som påverkar vår nutid och vår framtid. Men för att vi skall kunna ta detta ansvar och göra medvetna val måste marknaden ge rätta signaler till oss, och marknadens främsta signalsystem är priset. Priset är dock inte det enda signalsystem marknaden kan använda sig av. Även märkning av produkter är ett viktigt redskap för att konsumenterna skall kunna göra medvetna val. Ofta är dessa märkningar inte ett resultat av politiska beslut och lagstiftning, utan är ett sätt för marknadens aktörer att kvalitetsmärka sina produkter och därmed underlätta för konsumenterna att välja, eller att välja bort, vissa produkter.

Genom att utnyttja marknaden har vi möjligheter att påverka vad som skall produceras och därmed påverka vår omvärld. Ett bra exempel på detta är projektet kaprifolkött som startade för sex år sedan i Bohuslän och Dalsland. Köttet kommer från djur som betar de artrika naturbetesmarkerna och köttet märks med en liten blomma på paketet. Sedan starten har försäljningen ökat kraftigt och därmed har konsumenterna, genom sin efterfråga, bidragit till en rikare växt- och djurvärld i Bohuslän och Dalsland.

Men, handel på marknaden, global eller inte, kan leda till problem. I de fall priset inte ger de rätta signalerna och inte speglar hela kostnadsbilden, kan vi inte göra helt medvetna val. Vi har sett alltför

många exempel på detta. Brist på information eller kunskap, hos oss konsumenter eller hos producenterna, kan vara en orsak till att effekter uppstår som vi inte önskar skulle uppstå.

Det är här politiken fyller sin roll. Med hjälp av politiska beslut kan vi hjälpa till att justera marknadssignalerna, och vi har flera verktyg till vår hjälp, både piskor och morötter. En viktig uppgift jag har som politiker är att skapa förutsättningar för en bra balans mellan marknadskrafterna och politisk styrning. Och inom mitt ansvarsområde som jordbruksminister, finns en mängd verktyg som påverkar både konsumenterna och jordbrukarna.

Något som jag gärna vill passa på att nämna när jag träffar er här idag, och som jag själv tycker är mycket spännande, är det nya svenska landsbygdsprogrammet. Detta är en av de stora verktygslådorna som vi har inom mitt ansvarsområde för att kunna hantera det som marknaden inte klarar av att hantera. Vi väntar för närvarande på Kommissionens godkännande av programmet och eftersom förvaltningskommittén för landsbygdsutveckling redan har gett programförslaget sin välsignelse så hoppas vi att vi vilken dag som helst skall få det definitiva kommissionsbeslutet.

Landsbygdsprogrammet är, som sagt, ett mycket viktigt instrument för att stimulera en uthållig utveckling på landsbygden. I det svenska programmet satsas ungefär 70 procent av resurserna på åtgärder inom den så kallade axel 2, åtgärder inom miljöområdet. En central del i programmet utgörs av miljöersättningar till jordbruket. Erfarenheterna i Sverige visar att sådana ersättningar är helt avgörande för möjligheterna att uppnå många av våra mål inom miljöområdet.

Principen för miljöersättningarna tycker jag egentligen är ganska enkel - det som samhället i stort efterfrågar kan vi inte kräva att lantbrukarna skall tillhandahålla gratis. Jag är övertygad om att det är här vi hittar jordbrukspolitikens uppdrag för framtiden. Det blir allt svårare att försvara den traditionella jordbrukspolitik som med sina stöd och kvoter tenderar att bli alltmer tillbakablickande och konserverande. Vill vi komma vidare och utveckla både jordbruk och landsbygd måste vi satsa mer på det som ligger inom jordbrukspolitikens andra pelare, landsbygdsutveckling.

Jag är själv uppvuxen på landsbygden, på en gård. Jag vet av egen erfarenhet hur många saker som vi tar för givna när vi bor i en stad eller större tätort, men som kan bli oöverstigliga hinder för den som vill leva och verka på landsbygden. Det kan gälla kommunikationer, grundläggande service eller tillgång till skola för barnen. Å andra sidan finns också stora fördelar där, naturen som erbjuder en boendemiljö som många längtar efter. Grannar som kanske inte är så många, men som håller ihop och hjälper varandra. Stora markresurser som kan användas till livsmedelsproduktion, energiproduktion eller rekreation. Där finns mängder av slumrande resurser som väntar på att tas i bruk.

Den här helheten, att allt är beroende av vartannat, är något som måste återspeglas i vårt agerande när vi försöker hitta vägar att underlätta en fortsatt hållbar utveckling i landsbygdsområden i Sverige och i övriga Europa. Därför tycker jag att den inriktning som utvecklingen av jordbrukspolitikens andra pelare har tagit under de senaste åren är mycket positiv. Där finns möjligheten att hitta politikens roll och relation till marknaden.

Oavsett om det handlar om att kontinuerligt köpa miljötjänster av jordbrukare genom miljöersättningar eller att med engångsinsatser överbrygga hinder och människors tveksamhet inför nya satsningar utifrån marknadens förutsättningar, så finns det verktyg att använda och det är viktigt att se eller förstå hur insatser kan påverka varandra.

Jag vill gärna ta upp ett exempel på vad jag menar. Sveriges riksdag har beslutat att vi skall bevara alla

våra kvarvarande betesmarker och slåtterängar. För att det målet skall kunna uppnås krävs att många olika faktorer samverkar. Det måste finnas någon som är beredd att sköta betesmarkerna på rätt sätt och att hålla de betande djur som krävs. Det i sin tur förutsätter tillgång till service och kommunikationer. I många fall krävs det också möjlighet till arbete och inkomster utanför det traditionella jordbruket, åtminstone för andra familjemedlemmar. Livet på landsbygden måste kort sagt gå att förena med vad vi idag anser vara en bra livssituation.

Först när dessa förutsättningar finns på plats blir det meningsfullt att börja fundera över hur vi kan göra det lönsamt att få ut djur på betesmarker som normalt inte är lönsamma att utnyttja. Men om vi börjar där så är risken stor att vi kastar pengarna i sjön. Insatserna riskerar att räcka till att upprätthålla hävden av markerna på kort sikt, men inte när en ny generation företagare ska ta över, en generation med andra krav på livet och tillvaron.

Vi kan inte lägga hela den grund som behövs, med hjälp av åtgärder inom landsbygdsprogrammet, men jag menar ändå att det finns en hel del som vi kan göra med hjälp av sådana insatser. Vi kan använda åtgärder inom programmet för att i någon mån bidra till det som vi ibland kallar för en god livskvalitet på landsbygden. Vi kan dessutom använda åtgärder inom programmet för att stimulera utveckling av konkurrenskraftiga företag som kan tillhandahålla själva verktyget för bevarandearbetet när det gäller betesmarkerna, det vill säga betesdjuren. I den bästa av världar så kommer en del av de insatserna att leda till att landsbygdsföretagare, både inom primärproduktion och förädling kan hitta nya marknader och nya sätt att marknadsföra de mervärden som deras produkter förknippas med. Den sista byggstenen blir sedan att överbrygga lönsamhetsgapet mellan den djurhållning som i utgångsläget är ekonomiskt rationell och det som vi vill att djuren skall göra, nämligen att beta betesmarkerna och därigenom bevara inte bara de biologiska värdena utan också de värden för friluftsliv och rekreation som så många av oss uppskattar och vill kunna ha lätt tillgängliga.

Och för att göra bilden komplett och på ett elegant sätt återknyta till helheten så kan det mycket väl vara så att det landskap och de värden som bevaras genom de insatser som jag just beskrivit, kan komma att bli den avgörande faktorn för att människor i framtiden väljer att söka sig till landsbygden för att leva och arbeta. Om vi på det sättet kan vara med och starta en positiv spiral för utvecklingen på landsbygden så skulle jag bli mycket glad.

Som en sammanfattning tänker jag försöka besvara frågan som är rubriken för hela konferensen här på Wiks slott. "Can the market work for nature?" Ja, marknaden är ju du och jag, så frågan borde egentligen lyda: "Can you and I work for nature?" Givetvis kan vi det. Genom våra medvetna val som konsumenter påverkar vi miljön runt omkring oss. Genom att bry oss om hur maten vi äter är producerad kan vi välja, och välja bort.

Men marknaden kan inte lösa alla problem, lika lite som politiska beslut och stimulansåtgärder kan göra det. Men om vi lämnar åt marknaden att hantera det som den är bäst lämpad att hantera, och ägnar vårt engagemang som politiker åt sådant som politiken är bäst skickad att lösa så är jag övertygad om att vi kan komma mycket långt.

Jag måste tyvärr lämna er redan nu eftersom jag har andra åtaganden som väntar, men jag hoppas att ni får en mycket intressant och inspirerande konferens och att ni så småningom åker härifrån med många nya idéer och tankar. Ert engagemang och er kunskap behövs i vårt gemensamma arbete för att bevara de naturvärden och den miljö som vi alla värnar om.

Tack!

- [Utskriftsversion](#)
- [Visa ordförklaringar](#)
- [Tipsa om sidan](#)

*Regeringskansliet
103 33 Stockholm
Växel 08-405 10 00*

- [Kontakt och besök](#)
- [Prenumerera på nyheter](#)
- [RSS](#)

- [Om webbplatsen](#)
- [Om kakor](#)
- [Webbplatskarta](#)